
Gołdap, st. I (wykop 1), gm. loco, woj. warmińsko-mazurskie

Informator Archeologiczny : badania 33, 218-219

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Najstarsza związana jest z budową i funkcjonowaniem murów obronnych i datowana na okres pomiędzy XIV a końcem XVI w. Odkryto pozostałości wewnętrznej i zewnętrznej kurtyny o grubości około 1,2 m wybudowanej z cegły gotyckiej oraz warstwy niwelacyjnej związanej z budową obiektu. Z końcowym okresem funkcjonowania późnośredniowiecznych murów można wiązać także pozostałości bruku.

Kolejna faza związana jest z okresem częściowej rozbiórki murów, zasypywaniem fosy i powstaniem na tym obszarze nowożytniej zabudowy mieszkalnej, która częściowo wykorzystywała kurtynę zewnętrzną murów obronnych jako ściany nośne kamienic. Oprócz pozostałości domów z okresem tym - trwającym od XVII do połowy XIX w. - można wiązać kilka warstw niwelacyjnych.

Następna faza trwająca od połowy XIX w do 1945 roku związana jest ze współczesną przebudową i częściową rozbiórką kamienic oraz założeniem kanalizacji ściekowej. Z okresem tym można wiązać dwie niwelacje gruzowe oraz dwa poziomy użytkowe.

Ostatnia zarejestrowana faza trwała od 1945 roku do dnia dzisiejszego. Składają się na nią dwumetrowa warstwa gruzu powstałego z rozbiórki zniszczonej zabudowy oraz współczesny poziom użytkowy.

Materiał ruchomy pozyskany w trakcie prac pochodzi głównie z końca XVI i XVII w.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku,
Badania zakończono.

Głogów-Stare Miasto, Kw. A-13, A-14, gm. *loco*, woj. Dolnośląskie – patrz: późne średniowiecze

Głuponie, st. 6, pow. Nowy Tomyśl, woj. wielkopolskie, AZP 53-22/6 – patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

Gniezno, st. 12, gm. *loco*, woj. poznańskie, AZP 50-34/- – patrz: wczesne średniowiecze

GOLDAP, st. I (wykop 1), gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie

- osadnictwo miejskie z XVII-XX w.

Badania archeologiczne wyprzedzające inwestycję budowlaną, przeprowadzone w terminie od 25 maja do 15 lipca, przez mgr Adama Mackiewicza (autor sprawozdania, ARCEO-ADAM). Finansowane przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe ARPP Sp. z o.o. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 250 m².

Teren objęty badaniami położony jest w południowo-wschodnim skraju starego miasta, które zostało założone w latach 1565 - 1570, zgodnie z poleceniem wydanym przez księcia Albrechta Hohenzollerna z 16 grudnia 1565 roku. Przywilej lokacyjny (miasto lokowano na prawie chełmińskim) wydał natomiast książę Albrecht Fryderyk 14 maja 1570 roku. W trakcie prowadzenia prac ziemnych wykonano 39 wykopów, w tym 5 obwodowych pod fundamenty oraz jeden pod część podpiwniczoną w części zachodniej. Pozostałe to wykopy pod stopy ław fundamentowych. Wykop oznaczono numerem I w obrębie stanowiska I, natomiast poszczególne odcinki osobną numeracją według wzoru: I/n. W sumie zadokumentowano rysunkowo i fotograficznie 308,50 m bieżących profili. W wyniku przeprowadzonych badań, stwierdzono, iż w stropie do głębokości ca 0,2-0,6 m zalegają warstwy niwelacyjno-zasypiskowe powstałe po 1945 roku w postaci podsypki szarego piasku pod współczesną nawierzchnię, warstwy żużla, szaro-żółtej warstwy piasku z drobnymi kamykami, ponownie warstwy żużla i szaro-brunatnej ziemi z gruzem i kamieniami. Poniżej zalega warstwa kulturowa ciemnoszarej (prawie czarnej) i ciemnobrunatnej ziemi z drobinami gruzu i spalenizny, którą należy wiązać z początkami funkcjonowania miasta, a więc z XVII-XVIII wiekiem, co potwierdził bardzo

nieliczny materiał zabytkowy. Calec w tym rejonie starego miasta zalega na głębokości od 1 do 2 m. Jest to w przeważającej mierze jasnobrunatna, przechodząca w rdzawą glina zwałowa, często silnie spiaszczona. W badanym kwartale nie natrafiono na relikty, ani zabudowy murowanej, ani też drewnianej. Najprawdopodobniej więc, kwartał ten był wolny od zabudowy mieszkalnej. Potwierdzają to między innymi źródła, według których po pożarze w 1694 roku oprócz kościoła i plebani pozostały jedynie trzy domy koło ratusza, trudno więc przypuszczać, aby obszary na obrzeżach starego miasta były zajęte przez zabudowę.

Z materiałów zabytkowych wystąpiły bardzo nieliczne fragmenty naczyń ceramicznych, które można datować na XVII-XVIII wiek. Ponadto udało się także pozyskać niewielką monetę, która zalegała na głębokości 1,2 m. Jest to szeląg okupacyjny szwedzki z 1631(?) roku. Moneta ta została wybita w Elblągu i wykonano ją z bardzo lichego srebra, a właściwie z miedzi.

Materiały i dokumentacja z badań znajduje się w Archiwum WKZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

Goraj, st. 8, gm. *loco*, woj. lubelskie, AZP 88-82/3 – patrz: późne średniowiecze

GÓROWO IŁAWECKIE, st. 1, gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie

- stare miasto (XV-XX w.)

Badania sondażowe i nadzory archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 30 sierpnia do 8 października, przez mgr Adama Mackiewicza (autor sprawozdania, ARCHEO-ADAM). Finansowane przez Urząd Miasta w Górowie Iławeckim. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 50 m².

Prace ziemne na terenie rynku starego miasta prowadzono podczas wymiany nawierzchni, niektórych odcinków wodociągów i układania nowych przewodów elektrycznych wokół rynku i ratusza. W północno-zachodniej części rynku założono wykop sondażowy o wymiarach 3 x 11 m, który w konsekwencji rozszerzono w kierunku północno-wschodnim o kolejne 3 metry. Odślonięto tu fragment pojemnika na wodę, z którego zachowała się jedynie partia spągowa (dno z grubych dranic dębowych) oraz kilka elementów pionowych z jego konstrukcji. Jak wykazują źródła ikonograficzne zbiornik napełniany był przy pomocy pomp, do których doprowadzano wodę drewnianym rurociągiem. Niestety rurociąg ten został zniszczony podczas niwelowania terenu rynku przed przystąpieniem archeologa do pracy. Zbiornik miał wymiary 3,8 x 4 m i zbudowano go w konstrukcji na zrąb. Niestety nie zachowały się tu elementy z konstrukcji ścian. W zasypisku zalegającym nad dnem („podłoga”) zbiornika stanowiącym szarą gliniastą ziemię przemieszaną z gliną pozyskano materiał ceramiczny, który w większości przypadków można określić jako pochodzący z XIX czy nawet początku XX wieku. Były to między innymi duże fragmenty mis z białej masy ceramicznej oraz duży dzban kamionkowy, który naprawiono przy pomocy drutowania. Naczynia te niemal w całości zostały wyklejone. Z elementów konstrukcyjnych zbiornika pobrano próbki do badań dendrochronologicznych. Analizy te jak do tej pory nie zostały jeszcze wykonane. Ponadto zarówno w części południowo-wschodniej, jak i północno-zachodniej rynku wykonano niewielkie sondáže (ca 1,2 x 1,2 m), które miały dać odpowiedź czy zachowały się tu nawarstwienia kulturowe starsze niż XX-towieczne. Niestety bezpośrednio pod trylinką ułożoną w latach 60-tych obecnego stulecia, zalegała podsypka z szarych i żółtych piasków. Poniżej zalegał już tylko calec w postaci brunatnych glin zwałowych. Dodatkowo wykonano tu także odwierty świdrem geologicznym do głębokości ca 4 m. Wydaje się, iż na skutek prac ziemnych prowadzonych w obrębie rynku w latach 60-tych wykonano duże prace niwelacyjne, w wyniku których zniszczono wcześniejsze nawarstwienia. Potwierdziły to także wykopy wykonane wokół rynku starego miasta pod przewody elektryczne, co było widoczne